

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sint tentatio Dei, & quale peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

formidaret id eum superstitiosè præstiturum, & fecit. Si tamen miles præfens fuisset, & vidisset illum signa superstitiosa parantem adhibere, non potuisset permittere: quia permittere vt circa te, vel rem tuam, te præfente, magica medicatio fiat, est in illam consentire; quia sine tuo consensu ne-

mo tibi vel rebus tuis in tuo conspectu medicina applicare potest: imò est moraliter illis vri, & applicare. Medicus enim se habet instar instrumenti respectu eius qui eum adhibet, qui per illum curare dicitur. Vnde propriè dicimus nos vri opera Medicorum.

CAPVT XLV.

De Irreligiositate.

Habet 5. Dubitationes.

Expositis vitiis religioni oppositis per excessum; proximum est vt dicamus de iis, quæ eidem opponuntur per defectum, quæ nomine Irreligiositatis comprehenduntur, & à D. Thoma quatuor numerantur; vt dictum est c. 43. in principio: Tentatio Dei, Sacrilegium, Periurium, Simonia. His adde Blasphemiam & Infidelitatem, id est, voti violationem. Etsi enim blasphemus à D. Thoma 2. 2. quæst. 13. statuatur vitium confessioni fidei oppositum, tamen etiam opponitur religioni per defectum cultus, vel potius contemptum: sicut conuitium & contumelia in hominem opponitur obseruantia. Vnde propriè ad irreligiositatem pertinet, similiter infidelitas, quatenus hoc nomine significatur voti violatio. Alia enim deformitas est in eo quòd fides Deo data violetur, & promissum non præstetur; alia in rei sacræ Deoque consecrate indigna contrectatione. Vnde videtur species à sacrilegio distincta, quamuis sacrilegium quoddam interdum sit coniunctum, vt infra numero 11. dicitur. De Periurio, Infidelitate, & Simonia supra satis dictum est. Itaque superest Tentatio, Sacrilegium & Blasphemia; de quibus hoc capite nobis est tractandum.

DUBITATIO I.

Quid sit tentatio Dei, & quale peccatum.

Diuus Thomas quæst. 97.

1 Tentatio.

TENTATIO generatim est dictum vel factum ad capiendum de aliquo experimentum, vt sciatur qualis sit potentia, scientia, bonitate, voluntate, &c. vt cum quis examinatur in aliqua scientia, vel cum fit alicui contumelia, vt videatur quid facturus sit. neque tantum dicitur quis tentare dum id facit vt ipse sciat, sed etiam quando aliorum causâ: quo modo Deus dicitur tentasse Abraham, Iob, Tobiam, & alios sanctos, vt mundo illorum virtutem manifestam faceret, & in exemplum proponeret. Aliquando tentare idem est quod ad malum incitare: inde enim capitur experimentum virtutis vel vitiositatis hominis: quomodo diabolus & concupiscentia dicitur hominem tentare, & Deus dicitur intentator malorum. *ἀπειρασὸς ὁ γὰρ, ὅτι νενίμην tentare*, Iacobi 1. In proposito, Tentatio Dei est quando quis absque iusta causa aliquid dicit vel facit ad capiendum experimentum diuinæ potentia, sapientia, iustitia, misericordia, voluntatis, aut alterius attributi. Colligitur ex D. Thoma art. 1. & sequenti.

2 Tentatio Dei.

Dico, absque iusta causa, quia si iustam causam habeat, non erit tentatio, vt si fiat ex diuino instinctu, vel habeat quis donum miraculorum, aut fanitatum; vel si honor Dei & Religionis defensio postulet opus ad quod tale experimentum sit necessarium. Voco autem experimentum diuinæ potentia, &c. omne extraordinarium opus vel auxilium Dei supra communem rerum ordinem præstitum, quo eius potentia, sapientia, iustitia quasi experiendo cognoscitur. Debet autem hoc à Deo peti vel expectari: alioquin non dicitur fieri ad capiendum experimentum. vnde non erit tentatio Dei, vt si quis se coniciat in ignem, vt se interficiat, non expectans vt à Deo conferretur illud. Hic enim non committit hoc peccatum, sed solum sui homicidium. Consistit itaque huius vitij deformitas in illa irreuerentia, quæ Deo fit, cum absque iusta causa opus aliquod vel auxilium extraordinarium ab eo petitur vel expectatur. Vult enim Deus ordinem naturalem seruari, & causas naturales iam institutas adhiberi, quantum fieri potest, neque absque necessitate statuit hunc ordinem prætermittere, nisi cum ipsi ob causas occultas aliter visum fuerit. Itaque cum nulla est necessitas, & nullum nobis suppetit indicium istius voluntatis, irreuerenter agimus, extraordinariam opem ab eo petendo, vel expectando. Nimia est illa familiaritas, & veluti cum socio, non considerans illius maiestatem & nostram indignitatem, neque sese intra suum modum continens, & veluti dedignans modis ordinariis vri. Sicut enim reuerentia Dei in eo sita est, quòd considerata illius maiestate, & nostra vilitate, non audemus nos liberè & soluto curis animo rebus diuinisingere, diuina scrutari, cum Deo agere, ab eo quiclibet petere; sed semper metuemus & circumspicimus, ne liberius, solutiùs, audaciùs quàm conueniat nostræ humilitati & illius celsitudini, cum eo agamus: ita irreuerentia nascitur ex defectu illius considerationis, & consistit in quadam audacia & libertate tractandi diuina, vel agendi cum Deo, & quiclibet ab eo petendi, nulla habita ratione illius maiestatis, & propriæ vilitatis. Vnde patet, hoc vitium esse contra reuerentiam diuinam, quatenus illi reuerentiæ aduersatur petitio auxilij extraordinarij absque necessitate.

Mallia huius vitij in quo sita.

Reuerentia Dei.

Potest autem hæc tentatio fieri dupliciter, Primò expressè, quando directa intentione talis experimenti capiendi aliquid agitur; vt si petas miraculum, vt tu vel alius sciat Dei in aliquo negotio voluntatem; si falsas in pureum, vt experiaris an Deus te sinet lædi, quomodo fecit quidam Monachus apud Cassianum Collat. 2. Abbatibus Moyses c. 5. Si petas miraculum, vt scias vtrum Deus possit face-

3 Fit dupliciter: expressè, implexè.

re. quæ tentatio eò grauior est, quòd coniunctam habeat infidelitatem, & ex ea procedat.

Secundò, interpretatiuè, quando non intendis tale experimentum sciendi causâ, facis tamen aliquid ob alium finem, quod ex se auxilium Dei extraordinarium requirit, illudque temerè à Deo expectas & expetis. vt si quis vellet abstinere cibo & potu tota Quadragesima, vt Christum imitetur, persuasus Deum vires præbiturum; nisi diuino instinctu id in animum inducar, vt Simeon Stylites. si alicui alteri periculo sine necessitate se committat, à quo sine extraordinaria ope Dei non possit eripi, eamque opem à Deo temerè expectet. Huc pertinent purgationes vulgares, quæ fieri solent ferro candenti, vel aqua feruente, in quibus expectabatur incolumitas ab ope diuina extraordinario modo præstanda. quæ reprobantur à Iure cap. Omnibus, & c. Consultuisti 2. q. 4. Item purgationes quæ duello, in quo expectabatur vt Deus tueretur partem innocentem. quod damnatur cap. Monomachiam, ibidem. & cap. 1. & 2. de Purgatione vulgari, & à Conc. Trid. sess. 25. cap. 19. de Reformatione.

4
Quale peccatum.
Porro hæc tentatio Dei, peccatum est; mortiferum quidem, Primò, Quando prouenit ex crassa ignorantia, vel dubitatione earum rerum, quas homo scire debet, vt potentia, sapientia, misericordia, iustitia, providentia, aut alicuius articuli fidei. Secundò, Quando coniunctum est cum aperto vitæ periculo, aut grauis læsionis; vt si te ex turri des præcipitem, putans Deum te excepturum, quod prohibitum est Deut. 6. vt constat ex cap. 4. Marth. Item si in graui morbo remedia naturalia spernas, temeraria persuasione expectans à Deo sanitatem supernaturali modo. Est autem in huiusmodi peccatis duplex malitia; nimirum propria huius vitij, quæ in eo sita est, quòd homo non satis reuerenter agat cum Deo, petendo vel expectando ab illo sine iusta causa opem extraordinariam, vt dictum est. quia irreuerentia sæpè non est mortifera, sed venialis tantum, & malitia alicuius alterius vitij, v. g. infidelitatis, vel læsionis aut occisionis sui, &c. pro ratione materiae in qua versatur opus, aut finis qui intenditur, vel alterius circumstantia.

Nec obstat quòd Deus olim videatur sæpè purgationibus vulgaribus periculosissimis miraculo fauisse; vt ex multis Historiis constat, quas commemorat noster Delrius lib. 4. de Magia c. 4. quia id factum vel ob simplicitatem illius sæculi, cum multi etiam Episcopi putarent in quibusdã euentis esse licitas; vnde etiam erant satis vfitatæ: vel quia innocentes suspecti ad eas cogebantur. interdum quoque euentus non respondebat.

Tertiò, Quando est periculum scandali; vt si quis publicè absque necessitate offerat experimentum miraculosum ad confirmationem fidei; nisi fortè sentiret se dono miraculorum præditum, vel peculiari instinctu Dei se ad hoc impelli.

Quartò, Si ex curiositate, vt videat res mirabiles, petat miracula: est enim magna in Deum irreuerentia; quia agit cum illo tamquam cum ludione, & fauore curiosorum. Veniale autem erit vel ratione ignorantia non crassa, aut inconsiderationis, vel ratione exiguitatis materiae aut periculi. Vide Toletum lib. 4. c. 16. & Caietanum in Summa v. Tentatio.

5 Si iusta causa suppetit, non erit peccatum, nec

propriè tentatio Dei. Iusta causa est Primò, Diuina inspiratio. Sic Abraham Genesis 15. petiit à Deo signum, vnde sciret semen suum possessurum terram Chanaan, quam ei Dominus promittebat; & Gedeon, Iudicum 6. petiit bis signum in arca & vellere, vnde cognosceret an reuera Deus per ipsum vellet populum liberare, sicut Angelus dixerat. eodem pertinet illud Isaia 7. vbi Dominus videtur præcipere Achaz vt signum petat: *Pete, inquit, tibi signum, (scilicet futuræ liberationis) à Domino Deo tuo in profundum inferni, siue in excelsum supra.* Quamvis dici possit, Dominum non præcepisse, sed obulisse. peccauit autem Achaz recusando petere, quia ex infidelitate noluit. Secundò, Necessitas; vt si infidelis, cui alia ratione cognoscendæ veritatis non occurrit, bona mente petat miraculum, vt sciat vtrum hæc doctrina sit à Deo. Sic Epiphanius hæresi 30. narrat Christum apparuisse cuidam Iudæo, & præcepisse vt peteret miraculum; & sic crederet.

DVBITATIO II.

Quid sit sacrilegium.

Diuus Thomas questione 99.

6
Sacrilegium dicitur à *sacris legendis*, id est susurandis: Græcè *ισπορικία*, quod idem valet, ac *συλειν τὰ ιερά*, quod est prædari vel violare sacra: vtrumque enim *συλειν* seu *συλειν* denotat. Accipitur interdum generatim, vt etiam cõtineat impios cultus: sic sacrificia idolorum vocantur ab Augustino & aliis Patribus sacrilega sacra; & pacta cum dæmonibus, sacrilega pacta. Propriè tamen accipitur pro violatione rei sacrae, siue pro iniuria & irreuerentia quæ fit Deo indigna tractatione rei sacrae. Multis enim modis Deo iniuria irrogari potest, blasphemia, idololatria, magia, variis superstitionibus, periurio, & indigna rerum sacrarum tractatione: sed ea sola quæ postremo modo fit, propriè sacrilegium dicitur. *Res sacra* vocatur, quæ ad cultum Dei peculiari modo dedicata est, siue sit persona aliqua, vt sacerdos; siue res alia, vt templum, altare, calix. Hæc dicitur *violari*, quando indignè seu contra reuerentiam Deo in rebus ipsi dicatis debitam tractatur. Hinc patet, sacrilegium distinguì à *periurio* & *tentatione*, quòd his ipsi Deo immediatè & in se iniuria irrogetur; sacrilegio verò in rebus ipsi dicatis. A *simonia* verò iuxta Caietanum distinguitur, sicut furtum vel rapina ab emptione rei alienæ à latrone. sicut enim furtum & rapina sonant commutationem inuoluntariam, emptio à latrone voluntariam; ita sacrilegium dicitur circa rem sacram commutationem inuoluntariam: agit enim inter Deum & hominem, & res Deo sacra contra ipsius voluntatem malè ab homine tractatur. simonia verò agit inter duos homines, & fit consentiente parte.

8
Sed hoc discrimen benè probat in simonia aliquid amplius includi, quàm in ratione sacrilegij; tamen non conuincit in illa non contineri malitiam sacrilegij; nam qui vendit rem sacram, indignè eam tractat, & violat eius sanctitatem contra voluntatem Dei, qui est illius Dominus; ac proinde sacrilegium committit. Confirmatur, quia huius-